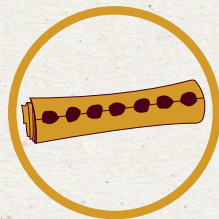

BART VAN NES

ZIE, IK MAAK ALLE DINGEN NIEUW

Openbaring en de overwinning van het Lam

INHOUD

Voorwoord	6
1. Het evangelie van keizer Augustus	9
2. Vier cruciale elementen in het begrijpen van Openbaring	14
3. Openingsvisioen van de opgestane Jezus (Openbaring 1)	30
4. De zeven gemeenten (Openbaring 2-3)	39
5. God en het Lam (Openbaring 4-5)	57
6. De zeven zegels (Openbaring 6-7)	66
7. De zeven bazuinen (Openbaring 8-9)	77
8. De open boekrol en de twee getuigen (Openbaring 10-11)	89
9. De vrouw, de draak en het kind (Openbaring 12)	103
10. De twee beesten (Openbaring 13-14)	114
11. De zeven schalen (Openbaring 15-16)	126
12. De val van Babylon (Openbaring 17-19:10)	136
13. Zeven vensters (Openbaring 19:11-21:8)	147
14. De komst van het nieuwe Jeruzalem (Openbaring 21:9-22)	158
Bijlage I: Overzicht van de verschillende visies op Openbaring	169
Bijlage II: Overzicht van de getallen in Openbaring	172
Bibliografie	174

VOORWOORD

Een onheilspellende ondergang van de wereld, vreemde visioenen of juist het prachtige perspectief van een nieuwe hemel en aarde? Als je aan het boek Openbaring denkt, wat is dan het eerste wat bij je opkomt? Je eerste associaties zeggen veel over hoe je naar het boek kijkt. Er zijn christenen die het boek nooit lezen omdat ze het zo vreemd en spannend vinden. Er zijn ook christenen waarvan het lijkt alsof ze nergens anders meer over kunnen praten. Zij volgen nauwlettend het nieuws en kunnen je haarfijn uitleggen hoe alles wat er nu gebeurt al die tijd al in Openbaring te vinden was.

Tenminste, zo geldt dat voor sommigen. Voor mijn generatie geldt vooral: YOLO! ‘You only live once.’ Waarom nog nadenken over Openbaring en het einde als de hemel in het hier en nu is? Hoe anders was dat voor de generatie van mijn ouders. Met 35 miljoen tegelijk kochten zij de boeken van Hal Lindsey en trokken ze wit weg bij het zien van de film *Left Behind*, waar zonder waarschuwing onbemande vliegtuigen door de lucht zweefden en alle christenen opeens verdwenen waren. Dit ging gepaard met allerlei voorspellingen over het einde van de wereld. Altijd weer doen de eindtijdpropheten dat op dezelfde manier: ik maak jullie bang, daardoor krijg ik macht. Ik noem een jaartal, daardoor creëer ik urgentie. Het jaartal gaat voorbij zonder de wederkomst. Ik zeg dat ik een rekenfout heb gemaakt en prik een nieuwe datum. Ik zaai opnieuw angst en versterk mijn basis van macht.

Zelf interesseerde ik me niet zo voor deze ‘eindtijdbelangstelling’. Tijdens mijn studie theologie vond ik het vak eschatologie (de leer van de laatste dingen) niet bijzonder boeiend en wan-

neer iemand mij vroeg ‘hoe denk jij erover’, antwoordde ik zo iets als: ‘Jezus komt terug, zorg dat je er klaar voor bent en laten we verder niet al te moeilijk doen over hoe dat allemaal precies zal gaan.’ Waarom nadenken over het einde als er hier en nu genoeg te doen valt? Het boek Openbaring bleef een gesloten boek voor me. De eerste paar hoofdstukken spraken me wel aan, vanaf hoofdstuk 6 wist ik er geen raad meer mee en haakte ik af.

Totdat vertrouwde zekerheden werden opgeschud. Het was maart 2020 en het coronavirus had wereldwijd toegeslagen. Binnen een paar weken werden er allerlei duidingen gegeven: een reset van de natuur, een straf van God, een teken van de eindtijd en noem maar op. Samen met mijn vrouw woonde ik op dat moment in Portugal, waar we zendingswerk deden onder internationale studenten. We zagen om ons heen de paniek toeslaan en vanuit Nederland kreeg ik verschillende vragen over corona en wat Openbaring hierover zegt. Zou dit dan echt het begin van het einde zijn? Toen kon ik er niet meer onderuit. Het was tijd om de confrontatie met Openbaring aan te gaan. Dat was de start van een fascinerende reis. Die reis heb ik niet alleen gemaakt. Ik heb me omringd met een inspirerend reisgezelschap: gesprekspartners uit heden en verleden, hedendaagse experts in taal, cultuur en genre van Openbaring en specialisten in de wereld van de eerste eeuw. Al snel viel ik van de ene verbazing in de andere en werd ik diep geraakt door hoe prachtig Openbaring in elkaar zit. Het boek confronteerde me met mijn hang naar spullen en comfort, bracht me op de knieën in aanbidding en vulde me bovenal met een onbeschrijfelijke vreugde en hoop. Dit bijbelboek waar ik lange tijd niets mee kon, bleek ineens over elk facet van mijn leven te gaan en daagde me op het scherpst van de snede uit in mijn navolging van Jezus. Het is mijn verlangen dat bij jou hetzelfde zal gaan gebeuren.

De inzichten in dit boek zijn niet nieuw. Sterker nog, ze gaan terug tot het oudste commentaar dat we hebben op Openbaring, dat dateert uit de derde eeuw na Christus. Schrijven en spreken over

Openbaring, net als ieder ander bijbelboek, betekent deelnemen aan een gesprek dat al bijna tweeduizend jaar bezig is. Daarom vind je achter in dit boek een uitgebreide en gevarieerde bibliografie die mijn gesprekspartners laat zien. In het bijzonder ben ik zeer erkentelijk voor het werk van Richard Bauckham, David DeSilva en Craig Koester. Gerenommeerde hoogleraren en bewogen christenen met hart voor de kerk die zich al tientallen jaren aan dit boek toewijden. Dank ook aan dr. Ian Paul, die me vele waardevolle adviezen heeft gegeven tijdens de voorbereiding van dit boek.

Als er al zo veel gezegd en geschreven is over Openbaring, waarom dan nóg een boek? Dit boek gaat niet over de zoveelste eindtijdivisie. Openbaring is ons niet gegeven om grip te krijgen op de eindtijd, maar opdat de grootheid van God grip krijgt op ons. Daarbij kijken we in het bijzonder naar het literaire karakter van Openbaring en hoe de wereld van het Oude Testament en de wereld van de eerste eeuw samenkomen. Helaas blijft veel kennis hierover vaak hangen in het domein van het wetenschappelijk onderzoek. Het is mijn gebed en verlangen dat dit boek een brug mag slaan tussen de academische wereld en de context van de kerk. Daarnaast kruipen we als het ware in de huid van Johannes, de schrijver, en de eerste lezers van het boek. Als je daarvoor open gaat staan, gaat Openbaring echt tot je spreken. Hiervoor neem ik je mee naar de wereld waarin Johannes leefde en zijn boek schreef. We maken kennis met machthebbers en wereldrijken die het niet schuwen om over lijken te gaan. We ontmoeten lastige burenen die je het leven als christen moeilijk maken. En we ontmoeten een kleine gemeenschap die vol van hoop is dat het goed komt met deze wereld, ondanks de vele crisissen die er zijn. Ik hoop dat dit boek je zal helpen om Openbaring beter te lezen, te begrijpen en zal uitdagen om gehoor te geven aan de boodschap van het boek:

Vicit agnus noster, eum sequamur! – Ons Lam heeft overwonnen, laten we Hem volgen!

Bart van Nes

1. HET EVANGELIE VAN KEIZER AUGUSTUS

Het verhaal van Openbaring wordt verteld tegen de achtergrond van een ander verhaal. Dat verhaal kende ook een rijk, een god en een visie op verleden, heden en toekomst. Dat verhaal ging ongeveer als volgt:

Dit is het evangelie van keizer Augustus, zoon van God. Het staat geschreven bij de dichter Vergilius:

*Dit is de man, ja deze, die je dikwijls toegezegd hoorde,
Caesar Augustus, godgeboren, die weer gouden eeuwen
zal brengen voor Latium, zoals eens onder Saturnus' regering.
Over Garamanten, Indiërs en verder zal hij zijn heerschappij
uitbreiden:
zijn rijk reikt buiten onze sterren.**

Dit gebeurde toen Gaius Octavius, neef van Julius Caesar, in 44 v.Chr. naar Rome ging, de soldaten opriep zich bij hem te voegen en de senaat overtuigde hem militair bevelhebber te maken. Dertien jaar lang bestreed hij zijn vijanden, overwon hen en maakte zo een einde aan de machtsstrijd die volgde op de dood van zijn oom. Hij werd gekroond

* Vergilius, *Aeneis* 6.791-95. Nederlandse vertaling door Ben Bijnsdorp https://benbijnsdorp.nl/VergAen6_628.html#6,628 (geraadpleegd op 02-03-2021).

Augustus en Princeps: de Verhevene en de Eerste. Hij werd genoemd *Pontifex Maximus*: hoogste priester, de beschermer van de Romeinse religie. Hij werd bezongen *Pater Patriae*: Vader des Vaderlands. Zijn dood werd beweend door zijn onderdanen, die overal op de straten offers brachten aan zijn standbeelden. Bij zijn crematie rees de adelaar op naar de hemel om zijn ziel bij de goden te brengen. Hij is het die ons de Pax Romana bracht, de Romeinse vrede die het eeuwige rijk voor altijd stabiliseert en vrede en welvaart garandeert voor een ieder tot waar de grenzen van Rome reiken. Ja, tot aan Spanje, Gallië en Egypte toe.

De eeuwige stad en de goddelijke keizer

Dit is het goede nieuws dat in de eerste eeuw in heel het Romeinse Rijk verteld werd. Het evangelie van een nieuwe gouden eeuw waarin de mooist denkbare wereld was aangebroken. Het verhaal waarin de oppergod Zeus het Romeinse Rijk had laten verrijzen om te regeren over de Middellandse Zee en alle volken daaromheen. Het centrum van dit rijk? De eeuwige stad Rome, een thuis voor alle volken, ongeëvenaard in haar schoonheid en majesteit en hét middel waardoor de goden de wereld begunstigen. De centrale figuur in dit rijk en het middelpunt van dit verhaal was de keizer, de grote weldoener en redder van de wereld die al zijn onderdanen met elkaar verbond. Iedereen die deel was van het Romeinse Rijk werd hier dagelijks op beeldende wijze aan herinnerd. De stedelijke architectuur en de standbeelden van adelaars en keizers. De geur van wierook tijdens de processies door de stad en de atletiekwedstrijden ter ere van de keizer. Het geld in je portemonnee en het offervlees op de markt, werkelijk alles getuigde van dit evangelie van de keizer.

De race om de roem

Waar sommige gebieden zich verzetten en met geweld moesten worden ingenomen door Rome, werd het wereldrijk op andere

plekken met open armen verwelkomd. Zo ook in de provincie Klein-Azië, het hedendaagse Turkije. Daar hoefden geen Romeinse legioensoldaten te worden geleverd. In Klein-Azië zagen ze zichzelf niet als 'onderworpen' of 'bezet'. Moeiteloos stemde de meerderheid in met de Romeinse controle over hun grondgebied. Het is in die provincie dat in 29 v.Chr. een speciale groep afgevaardigden uit Pergamum naar de keizer gaat om hem te vragen een keizercultus op te richten: officiële aanbidding en erediens ten ere van de keizer. Hoewel Augustus in eerste instantie weigert, staat hij wel toe om een cultus te creëren rondom Roma, de godin van Rome. In de tempel die voor haar gemaakt wordt, komt een groot standbeeld van keizer Augustus te staan. Zo begint de keizerverering en daarmee ook een grote competitie tussen de steden van Klein-Azië. Het bouwen van tempels had namelijk zo zijn voordelen. Je kreeg gunsten van de keizer, je onderscheidde je van andere steden en versterkte zo je reputatie en aanzien als stad. In 26 n.Chr. kreeg Smyrna toestemming om, na een competitie met tien steden, een tempel te bouwen voor keizer Tiberius. Efeze volgde in 89 met een tempel voor keizer Domitianus, inclusief een standbeeld van zevenenhalve meter hoog. Cultussen werden opgericht en tempels verreesen op zowel lokaal als provinciaal niveau. Het aanbidden van de keizer en het vergoddelijken van Rome werd zo steeds meer gemeengoed in de steden van Klein-Azië. Op zijn beurt schonk de keizer de steden grote gunsten, zoals financiële hulp na een aardbeving, het laten aanleggen van wegen en andere economische voordelen die de handel bevorderden. Zowel de keizer als de stedelingen konden tevreden zijn. Beide partijen profiteerden van dit systeem. Bovendien was het ook nog eens toegestaan om, naast het vereren van de keizer en de Romeinse goden, je eigen goden te vereren. Zij het wel onder één belangrijke voorwaarde: niets mocht de trouw aan de keizer in de weg staan!

Atheïsten

In dit eeuwige koninkrijk valt één groep behoorlijk op. De christenen. De belijdenis van de christenen was: 'Er is maar één Heer en zijn naam is niet Caesar maar Christus.' Alle andere goden zijn ofwel levenloze handwerkjes, ofwel demonen. De christenen hadden geen tempels, ze geloofden dat zij zelf tempels waren, vervuld door Gods Heilige Geest. De christenen hadden geen priesters om als tussenpersoon tussen hen en God op te treden, ze waren zelf een koninkrijk van priesters die altijd en overal tot God konden bidden. De christenen hadden geen beelden, hun God was zo groot dat elke afbeelding Hem tekort zou doen. Met wat we net lasen over hoe de keizer en de Romeinse goden vereerd werden, kun je je goed voorstellen dat dit behoorlijk absurd moet hebben geklonken voor de mensen in hun omgeving. Christenen werden daarom ook wel atheïsten genoemd. Toch verspreidde hun geloof zich in rap tempo onder alle volken en alle lagen van de samenleving, omdat hun God niet gebonden was aan één volk of cultuur.

Deze andere houding had echter wel een ingrijpend gevolg voor het dagelijks leven van christenen. Aangezien ze niet meededen aan de rituelen, de gebeden, de feesten en de processies van het rijk, maakte dit van hen buitenstaanders. Neem bijvoorbeeld het deelnemen aan een handelsgilde, wat wij tegenwoordig een beroepsvereniging noemen. Als je hieraan deelnam, kreeg je daarmee een heel netwerk aan commerciële en politieke contacten. Deelnemen aan een gilde betekende echter ook deelnemen aan bepaalde rituelen ter ere van de keizer, iets waar christenen juist niet aan mee wilden doen. Een ander voorbeeld: deelnemen aan de festiviteiten in de stad was goed voor de onderlinge relaties. Alleen eindigde een dergelijk festival altijd met het eten van vlees dat geofferd was aan de goden. Wat doe je dan? Wat is dan wijsheid? Dagelijks moesten er afwegingen worden gemaakt. Op het werk en in de privésfeer. Jezus volgen en Hem belijden als Heer kon je alles kosten. Je familie en vrienden. Je status, baan en

netwerk. In het ergste geval zelfs je leven. Hun geloof veranderde letterlijk elk aspect van hun leven. Daardoor vielen ze buitengewoon op en was de druk ook enorm. Te midden van een heel scala aan goden en de keizer als god waren de christenen radicaal anders. Het zijn deze christenen, midden in het hart van de keizercultus in Klein-Azië, aan wie het laatste boek van de Bijbel is gericht. Verderop in dit boek maken we verder kennis met hen, maar voordat we dat doen, neem ik je mee in een leeswijzer met vier cruciale elementen die je helpen begrijpen *hoe* dit verhaal verteld wordt.

2. VIER CRUCIALE ELEMENTEN IN HET BEGRIIPEN VAN OPENBARING

Hoe moet Johannes dit doen? Een verhaal vertellen dat tijd en ruimte overstijgt? Hoe beschrijf je het onbeschrijfelijke en hoe leg je vast op papier waar jij zelf ook vragen over hebt? En hoe doe je dat zó dat het je lezers net zo raakt als jouzelf? Lange tijd had ik het idee dat Openbaring als volgt is ontstaan: Johannes krijgt een visioen waarin hij in hoog tempo allerlei dingen voorbij ziet komen, hij pakt zo snel als hij kan pen en papier erbij om alles te noteren, waarbij hij zijn uiterste best moet doen om alles bij te houden, op te schrijven en niets te vergeten. Het resultaat dat wij in handen hebben, is zijn beste poging om ons het visioen na te vertellen, waarbij velen concluderen: hoe verder ik kom, hoe vager het wordt.

Gelukkig is dit niet hoe het is gegaan. Openbaring is niet even haastig geschreven. Integendeel, we hebben te maken met een geniale en zorgvuldige schrijver die goed heeft nagedacht over en gereflecteerd op zijn visioen en grondig zijn woorden heeft gewogen. Als we zicht krijgen op wat voor verhaal Johannes heeft willen vertellen en hoe hij dat vertelt, dan kunnen we hem beter volgen in zijn manier van denken en vertellen. Vier elementen zijn daarbij van cruciaal belang: de structuur van het boek, het genre, de doelgroep en de manier waarop Johannes omgaat met het Oude Testament en de wereld van de eerste eeuw. Dat is een mond vol, daarom vind je aan het einde van dit hoofdstuk een korte samenvatting.

De structuur van het boek: een chronologisch verhaal?

Hoe is Openbaring opgebouwd? Sommige uitleggers denken dat Johannes een chronologisch verhaal vertelt. In Openbaring 1:19 zien zij de structuur van het boek: ‘Schrijf daarom op wat je gezien hebt: wat er nu is en wat hierna zal gebeuren.’ De redenatie is dan als volgt:

- Openbaring 1 gaat over wat Johannes heeft gezien
- Openbaring 2-3 gaat over het heden (doorgaans de hele kerkgeschiedenis)
- Openbaring 4-22 gaat over wat er allemaal gaat gebeuren net voor en rond het einde der tijden

Toch loopt een chronologische lezing vast. Je leest bijvoorbeeld dat mensen zich in rotsen en bergen verbergen, maar kort daarvoor zijn alle bergen al door God verwijderd (6:14-15). Chronologisch gezien kan dat niet. De stad Babylon wordt niet één keer vernietigd, niet twee keer, maar drie keer. Met de zevende bazuin (11:15) horen we een luide stem zeggen: ‘Nu begint het koningschap van onze Heer over de wereld, en dat van zijn messias. Hij zal heersen tot in eeuwigheid.’ Eind goed, al goed? Nee, we zitten dan pas op de helft van het boek. Sterker nog, aan het begin van hoofdstuk 12 gaat Johannes zelfs weer terug in de tijd naar de periode van de geboorte van Jezus. Vervolgens horen we in 16:17: ‘Het is voorbij!’ Is dit dan het einde? Nee, want in 21:6 horen we weer ‘het is voorbij’. Zo zijn er nog meer voorbeelden aan te wijzen. Bovendien, stel dat de chronologische volgorde de juiste is, dan betekent dit dat het boek voor het allergrootste deel (hoofdstuk 4-22) totaal irrelevant is voor de eerste lezers. Wat moeten zij met zaken die pas tweeduizend jaar later gaan gebeuren? Lezers die nota bene opgeroepen worden om zich te houden aan *alles* wat in het boek gezegd wordt (1:3). Dat is niet alleen onlogisch, maar vanuit de optiek van Johannes ook nog eens ongehoord.

De structuur van het boek: een cyclisch verhaal

Johannes gaat anders om met tijd dan wij. Het voelt bijna alsof hij een geintje met ons uithaalt. Telkens wanneer je denkt: nu is het einde gekomen, word je op het verkeerde been gezet en komt er een nieuw gedeelte in het boek. In plaats van een rechttoe-rechtaan benadering springt Johannes heen en weer in de tijd. In plaats van een duidelijke lijn van nu naar de toekomst kiest hij voor de kracht van herhaling. Waarom zou je dat doen?

Johannes wil dat we van het begin tot het einde op het puntje van onze stoel blijven zitten. Het boek opent dan ook met de woorden dat de inhoud gaat over wat 'binnenkort gebeuren moet' (1:1; zie ook 1:19, 4:1 en 22:6). We lezen dat de 'tijd nabij is' (1:3; 22:10). Zelfs Jezus zegt in het boek herhaaldelijk 'Ik kom spoedig' (2:16; 3:11; 22:7, 12, 20). Waar wij bij 'tijd' snel denken aan chronologische tijd (van A naar B), gebruikt Openbaring 1:3 niet het woord *chronos* voor tijd, maar *kairos*. Chronos is meetbare kloktijd, kairos gaat over een beslissend moment in de tijd. Kairos betekent: nú is het moment om een keuze te maken en te reageren op wat je zojuist gehoord hebt. Hiermee onderstreept Johannes de ernst en de urgentie van het verhaal. Want de *kairos*-tijd is nabij, zonder dat we precies weten hoeveel *chronostijd* dit beslaat.

Dat is niet het enige. Om maximale beleving te garanderen, geeft Johannes de opdracht dat het boek hardop voorgelezen wordt. De eerste lezers van Openbaring zijn geen lezers, maar luisteraars. Wanneer het boek werd voorgelezen, werd dit door de eerste hoorders niet alleen aangehoord, nee, het werd beleefd. Denk aan een groot theaterstuk. Hoe houd je hen 22 hoofdstukken lang geboeid? Daarvoor gebruikt Johannes een briljante techniek. In plaats van een *lineaire* structuur heeft Openbaring een *cyclische* structuur. Hetzelfde verhaal wordt steeds opnieuw vanuit een andere invalshoek belicht. Het boek wordt door middel van herhalende zinnen gestructureerd zodat de hoorders betrokken blijven. Openbaring is een verhaal in twee delen

(hoofdstuk 1-11 en 12-22). Binnen deze twee hoofddelen schrijft Johannes vier keer ‘ik raakte in vervoering’ (1:10; 4:2; 17:3; 21:10). Zo weten de hoorders: nu komt er een nieuw gedeelte in het visioen. Zo ontstaan er vier grote aktes in dit theaterstuk. Binnen de tweede akte komen we drie series van zeven tegen: zeven zegels, zeven bazuinen en zeven schalen. Alle drie sluiten ze af met dezelfde slotformule: ‘bliksemschichten, donderslagen en groot geraas’ (startend in 4:5 en repeterend in 8:5; 11:19; 16:18-21). Deze woorden komen uit Exodus 19:16 en 20:18 en verbeelden de komst van God. Als we dit chronologisch zouden lezen, zou dat betekenen dat Jezus uiteindelijk vier keer terugkomt (en dus ook drie keer weer weggaat). Het is dus logischer om te stellen dat deze series een ander perspectief op dezelfde werkelijkheid verbeelden. Dit zullen we ook gaan zien in de functie van deze series in het verhaal. Tegelijkertijd is het níét alleen maar herhaling, er vindt ook intensivering plaats. Bij de zeven zegels wordt een kwart van de mensheid geraakt, bij de zeven bazuinen een derde en bij de zeven schalen iedereen. Ook de slotformule aan het einde van de series wordt steeds iets langer:

Toen nam de engel de wierookschaal, vulde hem met vuur van het altaar en wierp dat op de aarde. Er volgden donderslagen, groot geraas, bliksemschichten **en een aardbeving** (8:5).

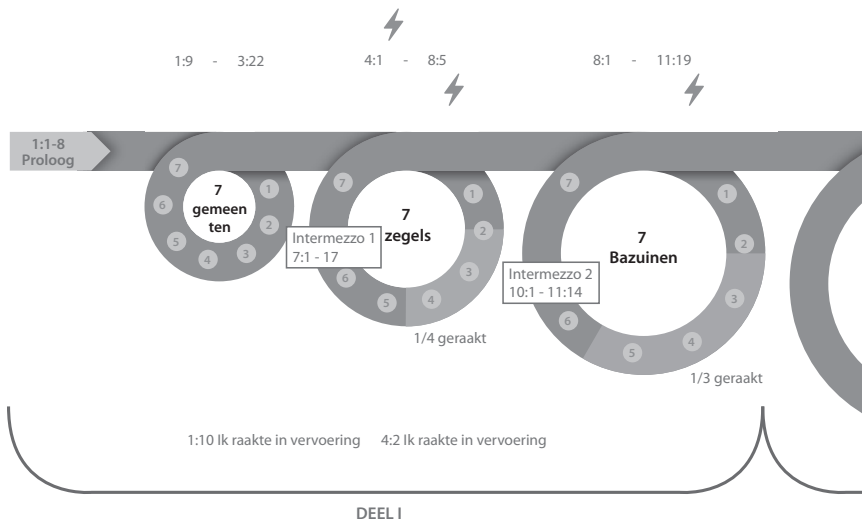
Toen ging Gods tempel in de hemel open en verscheen daar de ark van het verbond. Er volgden bliksemschichten, groot geraas, donderslagen, **een aardbeving en zware hagel** (11:19).

Er volgden bliksemschichten en groot geraas en donderslagen. Er kwam **een zware aardbeving**, zo zwaar als nog niet was voorgekomen sinds er mensen op aarde waren; verschrikkelijk was die aardbeving. (...) Uit de hemel vielen **loodzware hagelstenen** op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van die hagel, want het was een vreselijke plaag (16:18, 21).

Deze techniek noemen we ook wel *progressief parallelisme*. Het verhaal herhaalt zich en tegelijkertijd zit er beweging in.

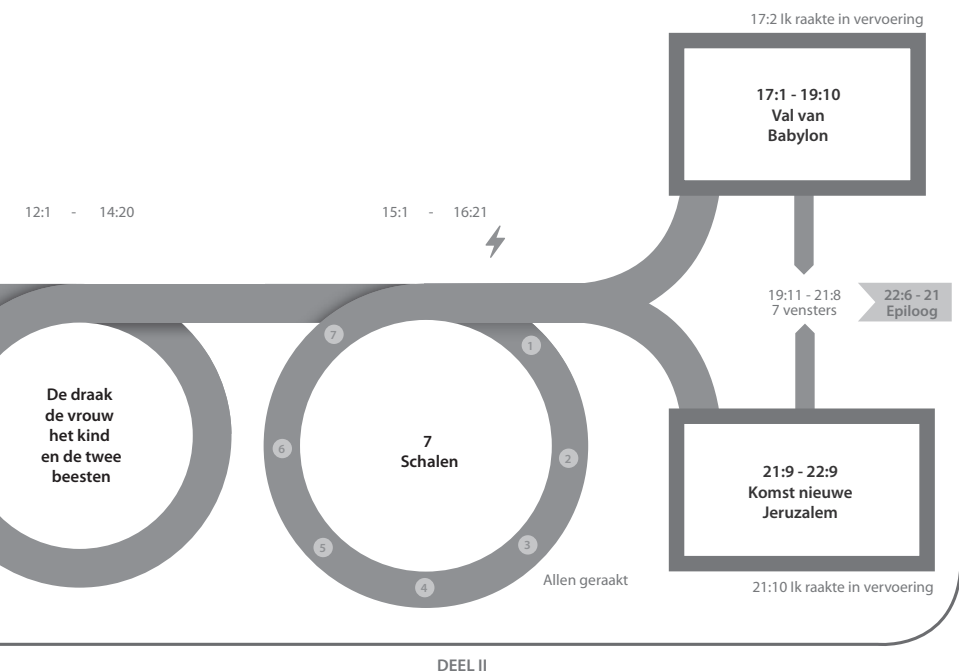
Het verhaal van twee steden

Openbaring heeft dus een cyclische structuur. Elk van die cycli maakt eenzelfde beweging. De cirkel begint bovenaan: vanuit de aanwezigheid van God en het Lam dalen we af in het conflict op aarde, dat steeds verder intensiveert. Na de intensivering wordt je weer terug meegenomen in de aanwezigheid van God, is er een scène van hemelse aanbidding (4:1-5:14; 7:1-8:5; 11:15-18; 15:2-4; 19:1-10, 22:1-5) en is de cirkel weer rond. Door deze scènes op overgangspunten door het hele boek heen te plaatsen, communiceert Johannes de majesteit van God als centrum van het boek. In onderstaande figuur zie je deze cycli:

⚡ Bliksemschichten, groot geraas, donderslagen.

Door deze cycli ontstaat er een spanningsveld tussen het perspectief ‘van boven’ en ‘van onder’. Dit wordt door Johannes op de spits gedreven door voortdurend met contrasten te werken. Twee visies, twee koninkrijken, twee zegels en twee manieren van leven worden tegenover elkaar gezet. Zelfs de conclusie van het boek is een uitgewerkt contrast: twee steden die elkaars ultieme tegenpolen vormen: Babylon (dat zal vallen) en het nieuwe Jeruzalem (dat zal neerdalen). Tussen deze conclusie zien we opnieuw zeven visioenen die de overgang van de ene naar de andere stad vormen. Het boek sluit ten slotte af met een epiloog die weer teruggrijpt op de proloog. Voortgestuwd door urgentie en spanning stuurt het boek zo uiteindelijk aan op de ultieme keuze waar elke lezer voor staat: in welke stad ben ik thuis?

Openbaring is niet een Bijbelboek om bang van te worden maar juist hoopvol. Het toont ons op adembenemende wijze de grootheid van God. In dit boek neemt de auteur je mee op reis langs de mooiste inzichten over Openbaring en helpt je dit moeilijke Bijbelboek te begrijpen. Daarbij heeft hij aandacht voor de literaire stijl, de context van de eerste eeuw en de relatie met het Oude Testament. Openbaring onthult de ware aard van de werkelijkheid, toont de hoopvolle toekomst die ons te wachten staat en daagt ons uit om trouw te blijven aan Jezus. Inclusief gespreksvragen voor persoonlijke reflectie en Bijbelstudiegroepen.

Bart van Nes studeerde aan de Evangelische Theologische Faculteit in Leuven, is voorganger en werkt als trainer bij het Sermon Movement Center. Hij schreef eerder *De zaaier, de koning en de erfgenaam*.

Dit boek reikt je sleutels aan en zal je inspireren, inzicht geven en bemoedigen. Van harte aanbevolen!

– Jan Pool, spreker, schrijver en mentor

De lezer krijgt een stevige handreiking vanuit een transparante visie. Exegetische positie keuzes worden goed beargumenteerd zonder uitvoerig andere opvattingen te beschrijven.

– Dr. Jan Hoek, theoloog en emeritus-hoogleraar aan de PTHU

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT